

KOMMUNLEDNINGSKONTOR KLK

Elisabeth Smolka

KOMMUNSTYRELSEN

2020-11-09

Svar på remiss – En mer likvärdig skola (SOU 2020:28)

Sammanfattning

Täby kommun har erbjudits att svara på en remiss från Utbildningsdepartementet – *En mer likvärdig skola - minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28)*. Svaret ska vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast den 30 november 2020.

Betänkandet innehåller ett flertal åtgärder och förslag till beslut för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola i syfte att öka likvärdigheten inom berörda skolformer.

Täby kommun ser positivt på vissa förslag i utredningen som avskaffandet av riktade statsbidrag, förändringen av urvalsgrund vid skolval och förtydligandet om att uppgifter om samtliga skolenheters förutsättningar, verksamhet och resultat finns tillgängliga för att vårdnadshavare ska kunna göra ett aktivt skolval och för att kommuner ska kunna bedriva sin lagstadgade rätt till insyn.

Täby kommun anser dock att elevens fria val till skolplacering på ett flertal sätt begränsas med förslagen i betänkandet och att aspekter kring hur kvaliteten ska öka i alla skolor inte tillräckligt beaktats. Täby kommun bedömer vidare att förslagen kommer att leda till ökad detaljstyrning.

De ekonomiska effekterna av utredningens förslag till förändring av statsbidragen till skolan blir stora om de genomförs. Enligt beräkningar från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) uppgår de för Täby kommun till -13,2 mnkr. Utslaget per invånare är det den största negativa effekten bland samtliga av Sveriges 290 kommuner. Täby kommun menar att omfördelningseffekterna blir orimligt stora och svåra att hantera i ett kortare perspektiv. Vill staten förändra resursfördelningen till kommunerna ska det ske med nya resurser inte genom en omfördelning från befintliga anslag.

Ärendet behandlas i barn- och grundskolenämnden den 21 oktober 2020.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att översända yttrande daterat den 5 november 2020 till Utbildningsdepartementet som sitt svar på remiss *En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28)*.

Ärendet

Täby kommun har erbjudits att svara på en remiss från Utbildningsdepartementet – *En mer likvärdig skola - minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning*. Svaret ska vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast den 30 november.

Regeringen beslutade den 19 juli 2018 att uppdra åt en särskild utredare att analysera och föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola i syfte att öka likvärdigheten inom berörda skolformer.

Täby kommun ser positivt på vissa förslag i utredningen som avskaffandet av riktade statsbidrag, förändringen av urvalsgrund vid skolval och förtydligandet om att uppgifter om samtliga skolenheters förutsättningar, verksamhet och resultat finns tillgängliga för att vårdnadshavare ska kunna göra ett aktivt skolval och för att kommuner ska kunna bedriva sin lagstadgade rätt till insyn.

Täby kommun anser dock att elevens fria val till skolplacering på ett flertal sätt begränsas med förslagen i betänkandet och att aspekter kring hur kvaliteten ska öka i alla skolor inte tillräckligt beaktats. Täby kommun bedömer vidare att förslagen kommer att leda till ökad detaljstyrning.

Utredningen föreslår bland annat att:

- Ett gemensamt skolval där alla vårdnadshavare och alla huvudmän deltar införs och administreras av Skolverket. Det fria skolvalet, dvs. att vårdnadshavarna kan lämna önskemål, ska behållas. Det ska även fortsatt finnas en garanti för elever att bli placerade vid en kommunal skolenhet i närhet till hemmet om vårdnadshavaren inte önskar en annan skola.
- Möjliga urvalsgrunder till skolor förändras och regleras. När det finns fler sökande än platser vid en skola ska huvudmannen kunna välja att använda någon eller några av urvalsgrunderna syskonförtur, geografiskt baserat urval, kvot eller skolspår (för enskilda huvudmän verksamhetsmässigt samband). En huvudman ska också kunna välja att ge elever lika möjligheter att få en plats, dvs. att ett randomiserat urval görs bland de elever som önskar en viss skola.
- En förändring ska genomföras av hur ersättningen till enskilda huvudmän, den s.k. skolpengen, beräknas. Avdrag ska göras för de merkostnader som uppstår p.g.a. att olika huvudmän har olika ansvar. Kommunen har, till skillnad från enskilda huvudmän, ansvar att dels erbjuda alla barn i kommunen en plats i en skola nära hemmet, dels ha beredskap att ta emot nya elever, något utredningen funnit genererar betydande merkostnader över tid.
- Flertalet riktade statsbidrag slås samman till ett sektorsbidrag till skolan. Sektorsbidraget ska stödja skolverksamheten och stimulera skolutveckling utifrån

lokala behov och prioriteringar. För att erhålla statsbidrag ska huvudmännen utifrån analyser av den egna verksamhetens utvecklingsbehov sammanställa en treårig handlingsplan för att stärka likvärdighet och undervisningskvalitet. Resultatet av handlingsplanen ska följas upp och redovisas och Skolverket ska följa och stödja huvudmännens arbete. Staten föreslås också skjuta till ytterligare 3 miljarder kronor till sektorsbidraget.

- Skolverket bör etablera en regional organisation för att säkerställa ett aktivt och nära samarbete med huvudmännen i varje region. Genom en tydlig regional närvaro kan en starkare samlad kapacitet för att genomföra skolans uppdrag åstadkommas samtidigt som samarbetet på regional nivå mellan huvudmän, såväl kommunala som enskilda, och staten inklusive t.ex. universitet och högskolor underlättas. Detta är särskilt nödvändigt för att skolor med svaga resultat, mätt i förhållande till skolans förutsättningar eller elevernas faktiska kunskapsresultat, snabbare ska kunna identifieras och insatser vidtas.

Ekonomiska aspekter

Utredningens förslag att slå samman flertalet riktade statsbidrag till ett sektorsbidrag samt att utöka statsbidraget genom att föra över medel från det generella statsbidraget får ekonomiska effekter för den enskilda kommunen. Det nya och utökade statsbidraget ska fördelas utifrån ett så kallat socioekonomiskt index som är tänkt att spegla skillnader i elevernas förutsättningar.

I utredningen framgår det att förslaget leder till omfördelningseffekter. Effekterna varierar enligt betänkandet mellan plus 4 100 till minus 3 300 kronor per elev i kommunal skola. Kommuner med en hög andel skolbarn gynnas, liksom kommuner med svaga förväntade resultat i den kommunala skolan (lågt socioekonomiskt index). Utredningen redovisar dock inga kommunvisa effekter. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) menar i en kommentar att detta är en stor brist. SKR har, för att vägleda kommuner som ska svara på remissen, publicerat kommunvisa beräkningar på sin webbplats.

Kommuner som helhet tappar 314 mnkr då del av överföringen av det generella statsbidraget finansierar bidraget till de fristående huvudmännen. För den enskilda kommunen är det dock skillnaden mellan en fördelning lika per invånare (i det generella statsbidraget) och en fördelning utifrån ett socioekonomiskt index som dominerar utfallet.

Enligt SKR:s beräkningar tappar Täby kommun 13,2 mnkr kronor om utredningens förslag genomförs. Beloppet motsvarar 183 kronor per invånare och är den största negativa förändringen bland samtliga av Sveriges 290 kommuner.

De ekonomiska effekterna av utredningens förslag av förändring av statsbidragen till skolan blir stora om de genomförs. Täby kommun menar att omfördelningseffekter är orimligt stora och svåra att hantera i ett kortare perspektiv. Vidare anser Täby kommun att om staten vill förändra resursfördelningen till kommunerna ska det ske med nya resurser inte genom omfördelning från befintliga anslag.

Katarina Kämpe
Kommundirektör

Maria Assarsson
Utbildningschef

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande och protokollsutdrag från barn- och grundskolenämnden 2020-10-21
2. Yttrande – Betänkandet SOU2020:28 En mer likvärdig skola (dnr U2020/02667/S), daterat 14 oktober 2020.
3. En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28)